

Preek Breukelen
zondag 13 mei 2018, 7^e van Pasen, Exaudi
Exodus 9:1-11 & Johannes 17:14-26

‘Een koninkrijk van priesters zul je zijn’

Gemeente van Jezus Christus,

Deze zondag tussen Hemelvaart en Pinksteren wordt ook wel ‘wezenzondag’ genoemd. Volgens het boek Handelingen, het tweede schrijven van de evangelist Lucas, is Jezus na zijn opstanding uit de dood nog veertig dagen bij zijn leerlingen geweest en sprak Hij met hen voortdurend over het Koninkrijk van God. Op de veertigste Paasdag werd Hij opgenomen in de hemel. De leerlingen bleven achter, wachtend op de gave van de heilige Geest die Jezus hen beloofd had. Wezenzondag. Jezus is opgevaren naar de Vader, de Geest, de nieuwe trooster, is er nog niet. De leerlingen lijken alleen. Een tijd van verwarring over wat geweest is, onzekerheid over wat komen gaat.

Als het volk Israël drie maanden na hun bevrijding uit het slavenhuis Egypte in de Sinai-woestijn belandt, begint er ook voor hen een nieuwe periode. We kennen de verhalen van de onzekerheid waarin het volk op reis ging. De twijfel ook, misschien wel verweesd in hun gedachten: Was dat slavenhuis wel zo slecht? De grote wonderen herinnerden ze zich nog wel, de tien plagen die Egypte troffen, en de Rietzee die hen droogvoets door liet gaan naar de vrijheid. Maar dan? Dan sta je in onherbergzaam gebied. Er is geen water. En er is geen eten. En in die nood lijkt zelfs het slavenhuis van weleer aantrekkelijker dan de onbekende toekomst. De klachten zijn er dan ook, voortdurend. ‘Heeft God ons bevrijd om in de woestijn te sterven?’ Er klinkt iets door van verlatenheid, van godverlatenheid, van verweesd zijn. En het verlangen is eigenlijk groot naar een Woord van de Eeuwige, naar een daad, naar leiding, naar een hand die hen meeneemt naar Beloofd Land. En dan komen ze bij de berg waar God van zich laat horen.

Het verhaal dat wij gelezen hebben, is de opmaat voor het verhaal over de stenen tafelen met de Tien Woorden die het volk ontvangt als leefregels; woorden die God hen geeft om vruchtbaar en zegenrijk in het Beloofde Land te kunnen leven. Met het ontvangen van die woorden vindt er een verbond plaats tussen God en zijn volk, tussen God en mensen. God herinnert het volk aan zijn bevrijding, hoe hij het op adelaarsvleugels gedragen heeft. En als ze zijn woorden ter harte nemen en zich aan het verbond houden dan zullen ze een kostbaar bezit voor Hem zijn, kostbaarder dan alle andere volken. *Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk*, zo zegt de HEER. En het volk antwoordt dat het alles zal doen wat de HEER heeft gezegd. Er wordt in zo’n kort stukje nogal wat gezegd. Allereerst zie ik opnieuw parallellen met de situatie waarin de leerlingen zich op deze zondag bevinden. Het volk herinnert zich natuurlijk de grootse daden die God heeft laten zien, het bevrijdende werk, het juk dat van zijn schouders is gehaald, het einde van het slavenbestaan. Maar daar kan het niet bij blijven. Het doel is niet in vrijheid ronddolen in de woestijn. Het goddelijk woord vraagt een menselijk antwoord, het is een verbond. Nieuwe toekomst wordt je niet in de schoot geworpen

maar je wordt op weg gezet in een verbond. De leerlingen van Jezus hebben gezien welke bevrijdende daden Jezus heeft getoond in de levens van mensen die geen leven hadden, hoe Hij mensen weer oprichtte in werkelijk bestaan, hoe Hij hen met barmhartigheid en ontferming aankeek en hun menselijke waardigheid teruggaf, hoe Hij de ogen opende voor nieuwe toekomst, voor Gods koninkrijk. Ook dat goddelijke vleesgeworden woord wacht op een menselijk antwoord. Ook hier gaat het om een verbond. Ook hier kunnen we niet zeggen dat we maar afwachten op wat er komen gaat. Nee, tredend in Jezus' voetsporen omarmen we actief die nieuwe werkelijkheid.

Het volk krijgt de Tien Woorden, de leerlingen krijgen de heilige Geest. In dit verbond is God bereid ons daadwerkelijk te leiden naar nieuwe toekomst mits wij horen naar zijn Woord. Donderdag zei ik tijdens Hemelvaart dat wij die Hemelvaart van Jezus niet zozeer letterlijk moeten zien, niet met een voorstelling dat Hij ergens wegvliegt, maar dat het veel meer een verhaal is waarin Lucas ons wil vertellen over Jezus' koningschap. En ik geloof dat hiermee bedoeld wordt dat ik bereid moet zijn om Jezus koning van mijn hart te laten zijn. Dat betekent dat ik bereid ben om zijn verhaal, zijn leer en zijn leven leidend te laten zijn in mijn bestaan, leidend te laten zijn voor de weg die ik ga en wil gaan met ieder mens die ik onderweg ontmoet. Er moet dus bereidheid zijn, bereidheid van harte. Daarom wordt in Exodus aan het volk ook vooraf de vraag gesteld of het daadwerkelijk God wil gehoorzamen, en daarom wordt ook gezegd dat het geheiligd moet worden. De HEER zegt tegen Mozes dat het volk zich moet heiligen en dat ze hun kleren moeten wassen en Jezus bidt dat de leerlingen geheiligd worden door de waarheid waarbij Hij zegt: *Uw woord is de waarheid.*

Heiligen. Jezelf heiligen. Heilig blijft een wat beladen woord omdat er in de kerkelijke traditie mensen heilig zijn verklaard. Maar het is niet goed om die term te reserveren voor mensen die door de geschiedenis tot een soort supermensen zijn verklaard, hoe voorbeeldig hun leven ook is. Zeker niet als die mensen ten minste twee wondertjes op hun naam moeten hebben staan. Als dat de voorwaarden is, wordt ons heilig zijn onbereikbaar, en dat is Bijbels gezien niet de bedoeling. Maar ja, de kerkelijke traditie laat wel vaker zien dat Bijbel niet leidend is. Het volk moet zichzelf heiligen en Jezus bidt dat zijn leerlingen geheiligd worden. Heiligen, jezelf heiligen, of je laten heiligen, is je richten op Gods toekomst, is je open stellen voor het goddelijke, is bereid zijn je te laten leiden tot ander leven, tot nieuw leven. Daarom vind ik het zo mooi dat de Israëlieten de opdracht krijgen hun kleren te wassen, alsof het stof van deze wereld weggespoeld moet worden, alsof al het aardse wat je vasthoudt aan oud leven, aan oude begeertes, aan oude gewoontes, weggespoeld moet worden om geheel open te kunnen staan voor het ontvangen van die nieuwe waarheid en die goddelijke werkelijkheid. En dat wassen van die kleren zien we ook terug in het boek Openbaring, het laatste boek van onze Bijbel, waarin gesproken wordt over de heiligen wiens kleren wit gewassen zijn in het bloed van Christus. In die goddelijke liefdesdaad is nieuwe toekomst geopend. Je zou met andere woorden kunnen zeggen dat jezelf heiligen, of geheiligd worden, dat dat betekent dat jij niet meer van deze wereld bent, dat je wel in de wereld bent maar toebehoort aan een andere werkelijkheid, aan Beloofd Land, aan Gods toekomst, aan de hemel op aarde.

Jezus bidt tot de Vader voor zijn leerlingen. En hij zegt in onze lezing: *Ik heb hun uw woord gegeven. De wereld haat hen omdat ze niet bij de wereld horen, zoals ook ik niet*

bij de wereld hoor. Ik vraag niet of u hen uit de wereld weg wilt nemen, maar of u hen wilt beschermen tegen de duivel. Dat zinnetje, ‘ik vraag niet of u hen uit de wereld weg wilt nemen’, is misschien een vreemd zinnetje. Ik denk dat de schrijver Johannes hier toch iets van zijn eigen gedachten in zijn tijd laat doorschemeren. Johannes doelt niet met het wegnemen uit de wereld op het meteen worden opgenomen in de hemel. We weten dat Johannes zijn evangelie zo rond het jaar 100 schreef. In die periode waren er natuurlijk al vele gemeenten ontstaan. Er bestond overigens nog geen Nieuw Testament, iedere gemeente had wel zo zijn eigen geschriften en de ideeën liepen soms ook best uiteen over wie Jezus is en wat de weg is, over hoe je met elkaar leeft en ook hoe je leeft ten opzichte van de wereld. Er waren groeperingen die zich volledig terugtrokken uit die wereld, die ergens in de woestijn samen leefden alsof die wereld niet bestond, wachtend op wat komen zou, wachtend op de komst van het oordeel of de komst van Gods rijk. Maar is dat waartoe wij in het geloof geroepen worden, om ons terug te trekken en niets meer met deze wereld te maken willen hebben? In alle tijden zijn die bewegingen er geweest, soms van individuen die kozen voor een kluizenaarsbestaan, soms van grote kerkelijke bewegingen die zich opsloten tussen de muren van hun eigen gelijk. En daarbij vergeten dat de hele wereld Gods schepping is. Dat niet onze redding zijn doel is maar de redding van deze aarde als geheel. Dat betekent overigens niet dat met deze woorden de kloosters worden veroordeeld. De meeste kloosters zijn gevuld met mensen die hun leven richten op God en zich zo heiligen voor zijn wil. Dat zijn mensen die zich concentreren op zijn aanwezigheid om, gevoed door de Eeuwige, ten dienste te kunnen staan van de wereld. Het ene klooster doet dat zeer actief, het andere voornamelijk in gebed. Nee, waar het om gaat is dat wij ons niet terugtrekken uit de wereld waarbij de wereld vergeten wordt, verguisd wordt en het enkel zou gaan om jouw redding, om jouw toekomst alleen.

Het blijft een verbond. Het blijft jezelf heiligen voor Gods toekomst en die toekomst die God voor ogen heeft is een toekomst die zijn wereld behelst, de hele wereld, ieder mens. En jij kunt daarin een rol krijgen. Het gedeelte uit Exodus vertelt dat de Israëlieten een kostbaar bezit voor God zullen zijn, kostbaarder dan alle andere volken. Wij erkennen Israël als Gods geliefde volk. Maar het is wel een titel met verplichtingen, een titel onder voorwaarde... *als je mijn woorden ter harte neemt en je aan het verbond met mij houdt.* Geliefd volk zijn kan enkel in de erkenning dat je Gods bezit bent. Net zoals wij ons enkel christen kunnen noemen als wij erkennen dat wij zijn lichaam zijn. En het prachtige wat dan in Exodus wordt gezegd, is de rol die Israël krijgt: ze zullen een koninkrijk van priesters zijn, een heilig volk. Een koninkrijk van priesters. Priesters stellen het goddelijke present. Priesters eren de Eeuwige en laten namens de Eeuwige proeven aan een werkelijkheid zoals God die voor ogen heeft. Dat is de rol die het volk krijgt. Maar voor wie? Aan wie moet dan het goddelijke present gesteld worden? Dat kun je leuk doen als clubje onder elkaar, maar zo heeft God het niet bedoeld. God erkent dat de hele wereld zijn bezit is en daaruit heeft hij priesters gehaald om die wereld te laten zien wat het Woord van de Eeuwige is, welk verlangen zijn liefde en goedheid kennen om de hele mensheid, de hele wereld te laten leven in liefde en vreugde, om de hemel op aarde te laten verschijnen. Met diezelfde opdracht zend Jezus zijn leerlingen de wereld in, worden ook wij gezonden... om het goddelijke present te stellen in onze wereld en in de gebroken levens van mensen.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.